

LUND UNIVERSITY

Kartellbekämpning

Lidgard, Hans Henrik

Published in:
Konkurrensnytt

2001

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Lidgard, H. H. (2001). Kartellbekämpning. *Konkurrensnytt*, (11).

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

KARTELLBEKÄMPNING

Hans Henrik Lidgard
Kommentar, Konkurrensnytt 2001:*

Diverse

Kartellbekämpningsutredningens delbetänkande (SOU 2001:74) innehåller förslag om nedsättning av konkurrensskadeavgift i vissa fall, förstärkt sekretesskydd och nya regler rörande rättegångskostnader. Däremot vill utredningen inte kriminalisera.

Utredningens ändringsförslag är väl underbyggda även om invändningar kan riktas mot att allt ska regleras i lag. Detaljnivån i konkurrenslagen har blivit hög, vilket skymmer reglernas budskap och ständigt tvingar fram nya lagändringar – i snitt mer än en ändring per år sedan 1993. Kanske kunde detaljreglering istället överlåtas till konkurrensverket. Följsamhet mot gemenskapsrätten hade blivit större samtidigt som de centrala budskapen i lagen fått starkare genomslag i näringslivet.

Utredningens ovilja att kriminalisera är mindre förvånande mot bakgrund av den korporativistiska inställning som sedan lång tid präglat svenskt synsätt. Vi tvekar att ta till med hårdhandskarna. Frågan är om försiktigheten är befogad – inte minst med tanke på att det ofta är svenska företag som ställs vid skampålen i de stora EG-tillslagen.

I grunden innebär ju kartellsamverkan att företag begränsar informationsflödet, vilseleder konsumenter och förmår dem att acceptera sämre villkor än på en konkurrensutsatt marknad. Medlemmarna i kartellen gör en vinning och konsumenterna skadas. Rekvisiten för bedrägeri är uppfyllda och eftersom det rör sig om betydande ekonomiska värden finns det anledning att hävda att brottet är grovt. Sådan gärning bestraffas enligt brottsbalken med fängelse upp till sex år. I USA och Kanada har man tagit konsekvenserna av synsättet och kriminaliserat de grövsta formerna av kartellsamverkan. Det är inte bara tomma ord - personer i företagsledande befattning sätts i fängelse.

I Sverige har vi gått i motsatt riktning. Tidigare bestraffades överträdelser, men konkurrenslagstiftningen avkriminaliserades helt 1993. I stället kom ett system med en administrativ sanktionsavgift – den s.k. konkurrensskadeavgiften. Tanken var att denna skulle kunna bli avskräckande hög. Kriminell skulle kartellsamverkan däremot inte vara. Likväl förekommer svenska företag gång efter annan i kartellutredningar.

Konkurrensverket föreslog i sin rapport (2000:1 Konkurrensen i Sverige under 90-talet) att allvarliga överträdelser på nytt skulle kriminaliseras och regeringen uppdrog åt Kartellbekämpningsutredningen att utreda om nya erfarenheter föranledde behov av en förändring. Efter en presentation av förhållandena i andra länder, svensk praxis genom tiderna och diverse lämplighetsöverväganden har utredningen nu nått fram till uppfattningen att det inte bör införas regler om straffansvar. De huvudsakliga skälen är att rättsväsendet inte har erforderliga resurser och att konkurrensskadeavgiftens effektivitet ännu inte prövats tillräckligt. Därutöver framhålls att det kan vara svårt att utforma en rättssäker bestämmelse, att principen "ne bis in idem" sätts ur spel och att våra EG-relationer kompliceras liksom genomförandet av det leniency-program utredningen samtidigt föreslår.

Det är många argument mot kriminalisering, men frågan är naturligtvis vilken tyngd de har. Trots åtskilliga försäkringar om motsatsen förefaller det som utredningen inte ser lika allvarligt på överträdelse av konkurrensreglerna som man gör i andra länder och som förespråkas av verket. Uppfattningen bekräftas av ett särskilt yttrande i vilket det framhålls att konkurrensrätt och straffrätt ideologiskt åtskilda. ”Där straffrätten i grund och botten handlar om att upprätta ett grundläggande normsystem och om kommunikation av skuld och ansvar, är konkurrensrätten mer pragmatiskt inriktad; syftet är i första hand att med olika medel tillse att en någorlunda fri konkurrens upprätthålls ...”.

Ett annorlunda synsätt är att kartellsamverkan är ett uttryck för ett allvarligt bedrägligt beteende med betydande vinstöverföring som mål till skada för konkurrenter och enskilda konsumenter. Med ett sådant synsätt är utredningens inställning inte acceptabel. Att hänvisa till att konkurrenskadeavgiften bör provas mer innan tuffare tag utnyttjas övertygar inte.

För konsumenterna innebär slutsatserna att de först drabbas av ökade kostnader p.g.a. den förbjudna överenskommelsen. Därefter drabbas de när företagen kompenserar sig för det vinstbortfall som de höga böterna innebär. Två gånger tvingas man betala ett överpris, utan att bedragarna ställts till ansvar för sina ogärningar. Med ett strängare synsätt hade utredaren funnit lösningar på de hinder som nu ställs upp för en tydligare normbildning på konkurrensrättens område.